yw 'r peth? A yw y rhai'n gyfryw bethau a barent i ddynion orffwyllo.

3. Ac yn gymmaint ach bôd yn dywedyd fôd y pethau yma yn rhy uchel i ni, yr ydych yn achwyn ar Dduw ei hun am wneuthur hwn yn waith inni, a rhoddi i ni ei air, a gorchymyn i bawb ar a fynno fôd yn fendigedic fyfyrio ynddo ddydd a nôs. A ydyw y pethau y gwnaethpwyd ni oi plegyd, ac yr ydym ni yn byw oi plegyd, yn rhy uchel i ni iw trîn? Mae hyn yn llwyr i'n diddyndodi ni neu 'n bwrw ni i lawr o fôd yn ddynion, a'n gwneuthur yn anifeiliaid, fel ped fae tebyg ir rhai ni wafanaetha iddynt neu ni ddylaent ymhel â matterion dim uwch nag a berthynant ir cnawd ac ir ddaiar. Os yw 'r nefoedd yn rhy uchel i chwi i feddwl am dani, ac i ymbaratoi iddi, hi a fydd rhy uchel i chwi byth iw meddiannu.

4. Pettau Dduw ymbell waith yn goddef i neb rhyw ddyn pen-egwan amhwyllo, wrth feddwl am bethau tragywyddol, hyn fydd oblegyd eu bôd yn eu cam-ddeall, ac yn rhedeg heb arweinydd: Ac o'r ddau, gwell oedd gennyf fod ynghyflwr y cyfryw un, nag ynghyflwr y byd gwallgofus annychweledic, y rhai a gymerant eu hammhwyll yn ddoethineb iddynt.

Gwrthddadl. 8. *Nid wyf fi yn tybied fôd Duw yn gofalu cymmaint beth a feddylio, neu a ddywetto, neu a wnelo dynion;* ac

ac y gwnelo efe cymmaint defnydd o hono.

Atteb. Mae yn debygol wrth hynny, ych bôd yn bwrw gair Duw yn gelwyddog, ac yno pa beth a gredwch? Eithr eich rheſwm eich hun a allaſai eich dyſcu yn well, onid ydych chwi heb goelio yr ſcrythyrau: Canys chwi a welwch, na wnaeth Duw gyfrif cyn lleied o'honom ni, na bu yn wiw gantho ein gwneuthur; ac y mae ef yn oeſtadol yn ein cadw, ac yn ein cynnal ni beunydd, ac yn darparu droſom: A wnaiff gwr call yn y bŷd ddefnydd-waith cywraint i ddim? A fydd i chwi wneuthur neu brynnu Clôcc neu Orlais, ac edrych am dano beunydd, ac heb ofalu pa un a wnelo efe ai myned yn gywir ai yn anghywir? Yn ddiau oni chredwch fôd neullduol lygad rhagluniaeth yn dal-ſulw ar eich calonnau, a'ch buchëddau, ni ellwch chwi gredu na diſgwyl, i un rhagluniaeth neullduol ddal-ſulw ar eich diffygion, a'ch helbul, i'ch dianghenu. A phe buaſei Dduw yn gofalu cyn lleied am danoch ac yr ydych chwi yn ei feddwl, ni buaſech chwi fyth yn byw hyd yn hyn: Gant o gleſydon a ymryſonaſent pa un gyntaf a gowſe eich deſtrywio: Ie, y Cythreuliaid a'ch cynllwynaſent ac a'ch cyrchaſent ymaith yn fyw, fel y mae pyſcod mowrion yn llyngcu 'r lleiaſ, ac fel y mae yr adar a'r anifeilied rheipus yn difa 'r lleill. Ni ellwch chwi dybied wneuthur o Dduw ddyn i ddim diben neu ddefnydd yn y byd: ac os gwnaeth efe ef o ran un diben, yn ddiammau er ei fwyn ei

hun y gwnaeth efe ef. Ac a ellwch chwi feddwl nas gwaeth ganddo pa un ai cyflawner ei ddibenion ef ai peidio, a pha un ai gwnelom yr hyn ein gwnaethbwyd oi plegyd ai peidio?

Ie trwy eich gwrthddadleuon Annuw, chwi a fynnwch i Dduw wneuthur a chynnal yr holl fyd yn ofer. Canys er mwyn pa beth y mae yr holl greaduriaid isod eraill ond er mwyn dyn? Pa beth y mae y ddaiar yn ei wneuthur ond ein cynnal an maethu ni? A'r anifeiliaid sy yn ein gwasaneuthu á'i llafur ac â'i bywyd, ac felly am y lleill. Ac a wnaeth Duw y fath gyfanneddle mor ogoneddus, a gosod dyn i breswylio ynddo, a gwneuthur pob peth yn weision iddo, ac a yw efe yn awr heb edrych am ddim oddiar ei ddwylaw ef? Nac yn gofalu pa fôdd y meddylio, neu y llefaro, neu y bucheddo? Mae hyn yn llwyr anrhesymmol.

Gwrthddadl. 9. *Hawdd-ammor ir bŷd, neu gwell bŷd ydoedd, pan oedd dynion heb wneuthur cymmaint o ymyrreth mewn crefydd.*

Atteb. Yr arfer erioed oedd canmol yr amseroedd hynny ar a aethant heibio. Y bŷd y soniwch chwi am dano, oedd yn gynnefin o ddywedyd, gwell oedd y byd yn nyddiau ein henafiaid, ac felly yr oeddynt hwythau am eu henafiaid. Nid yw hon ond hên arfer; Am fôd gennym ni oll deimlad o ddrwg ein hamseroedd ein hunain, eithr nid

nid ydym ni yn canſod mor hyn oedd o'n blaen.

2. Nid hwyrach mai lleſaru yr ydych chwi yn ol eich tŷb. Mae y rhai bydol yn tybied ſod y byd ar y goreu, pan yw efe yn cyttuno â'i meddyliau hwynt; a phan gaffont ſwyaf o lawenydd a digriſwch bydol. Ac nid oes ammau gennif, na ddywedei y Cythraul cyſtal a chwithau, mai gwell oedd y byd y pryd hynny, canys yr ydoedd efe yn cael mwy o waſanaeth y pryd hynny, a llai o rwyſtr. Eithr y bŷd ſydd ar y goreu pan ſydder yn caru, yn perchi, ac yn uſyddhau i Dduw yn ſwyaf dim. A pha ſôdd amgen y gwyddoch chwi pa bryd y mae 'r byd yn dda neu yn ddrwg ond wrth hyn?

Gwrthddadl 10. *Mae cynniſer o ffyrdd ac o Grefyddon, nas gwyddom ni pa un i fôd o honi, ac am hynny ni a ſyddwn fel yr ydym.*

Atteb. O herwydd bod cynniſer, a ſyddwch chwi o'r ffordd honno y gellwch ſod yn ſiccr nad yw yn uniawn? Nid oes neb bellach allan o'r ffordd nâ'r pechaduriaid bydol, cnawdol, annychweledic. Canys nid ydynt hwy yn cyfeiliorni yn vnig yn yr opiniwn yma, neu 'r opiniwn accw, fel y mae bagad o Sectau, ond hyd yn oed yn ergyd ac amcan eu bucheddau. A'ch bod chwi yn myned ar daith y byddai eich einioes yn ſeſyll arni, a ſaſech chwi neu droi yn ol, oblegid i chwi gyſarſod â rhai croes-ffyrdd, neu oblegyd eich bod yn gweled rhai ffordddolion yn

tra-

trammwy ar hyd y ffordd feirch, a rhai ar hyd llwybr troed, a rhai ysgatfydd yn torri dros y cae, a rhai yn colli 'r ffordd? Yntau bod a wnaech yn hyttrach yn fwy gofalus i ymofyn y ffordd? Os oes rai gweision gennych nis gwyddant pa fodd y gwnant eich gwaith yn iawn, neu rai ar sydd anffyddlon, a gymerech chwi mewn rhan dda gan yr un or lleill, os byddent oblegyd hynny yn segur, ac heb wneuthur i chwi ddim gwasanaeth, o herwydd eu bod yn gweled y lleill cynddrwg.

Gwrthddadl. 11. *Nid wyf fi yn gweled fod y rhai sydd mor dduwiol ddim gwell arnynt na dynion eraill. Maent cyn dylotted ac mor helbulus ac eraill.*

At. Ac ond odid yn fwy o lawer, pan welo Duw yn dda. Nid ydynt hwy yn cymeryd llwyddiant daiarol yn gyflog iddynt. Hwy a ddodasant eu trysor ai gobaith ynghadw mewn bŷd arall, ac onid ê nid ydynt hwy Gristianogion mewn gwirionedd. Po leiaf sydd ganthynt, mwyaf sy yn ol; ac y maent hwy yn fodlon i ddisgwyl hyd y pryd hynny.

Gwrthddadl. 12. *Darfyddo i chwi ddywedyd cymmaint oll ac a fedroch, mae yn fy mryd i obeithio yn dda, ac ymddiried yn Nuw, a gwneuthur oreu y gallwyf, ac na chymerwyf mor fath drafferth.*

At. Ai gwneuthur oreu y galloch yw,

pan

pan na fynnoch ddychwelyd at Dduw, ond bod eich calon yngwrthwyneb iw sanctaidd ai ddyfal wasanaethef. Y mae yn ddiau yn oreu ar y *mynnoch*. Eithr hynny yw'ch trueni chwi.

2. Myfi a ddymunwn pes gobeithiech ac ymddiriedech yn Nuw: Eithr am ba beth y gobeithiwch? Ai am fôd yn gadwedic, os chwychwi a drowch a bod yn sanctaidd? Am hyn y mae i chwi addewid Duw: ac am hynny gobeithiwch am dano, ac nad arbedwch. Eithr os gobeithiwch am fod yn gadwedic heb Droad a buchedd sanctaidd, nid gobeithio yn Nuw yw hyn, ond yn Satan ac ynoch eich hunain. Canys ni roddes Duw i chwi ddim or fâth addewid, eithr efe a adroddodd y gwrthwyneb. Eithr Satan a Hunan-serch a wnaethant iwch y cyfryw addewidion, ac â'ch derchafasant ir cyfryw obeithion.

Iddo yn awr! os y rhai hyn, a chyffelyb ir rhai hyn yw 'r cwbl ar a feddwch iw ddywedyd yn erbyn Troad a buchedd sanctaidd, nid yw eich Cwbl chwi ddim, a gwaeth yw nâ dim: Ac os gwelir y rhai hyn a chyffelyb ir rhai hyn yn rhesymmau digonol, ich perswadio i ymwrthod â Dduw, ac ich taflu eich hunain i Vffern; yr Arglwydd a'n gwaredo ni rhag y fath resymmau, a rhag y fâth ddeillion ddealltwriaethau, a rhag y cyfryw galedion galonnau annheimladwy. A lefeswch chwi sefyll ar yr un o'r Rhesymmau

hyn

hyn wrth frawdle Duw? A ydych chwi yn tybied y gwasanaetha 'r trô i chwi ddywedyd y pryd hynny, *Arglwydd ni ddychwelais i, oblegyd bod gennyf cymmaint iw wneuthur yn y bŷd, neu oblegyd nad oedd buchedda rhai Crefyddwyr wrth fy môdd, neu oblegid fy môd yn gweled dynion o gynnifer o opiniwnau.* O hawsed fydd i ddisgleirdeb y dydd hwnnw wradwyddo, a chwilyddio y cyfryw ymresymmiadau a'r rhai 'n? A ydoedd y byd i chwi i edrych ar i ôl? Bydded ir byd yr hwn a wasanaethasoch dalu i chwi yn awr eich cyflogau, ach gwaredu os geill. Onid oedd gennych well byd i edrych am dano yn gyntaf? Ac oni orchymynwyd i chwi yn gyntaf geisio teyrnas Dduw ai gyfiawnder ef, ac addaw y rhoddid yr holl bethau eraill i chwi yn ychwaneg? *Mat.* 6. 33. Ac oni fynegwyd i chwi fod duwioldeb yn fuddiol i bob peth, a chenddi addewid o'r bywyd sydd yr awrhon, ac o'r hwn a fydd? 1 *Tim.* 4. 8. Ai pechodau Proffesswyr ach rhwystrodd? chwi a ddylasech yn hytrach fod yn fwy dichlyn a dyscedic wrth eu codymmau hwynt i ymochelyd, a bod yn fwy gofalus, ac nid yn ddiofalach: Yr scrythyrau ac nid eu bucheddau hwy oedd yn Rheol i chwi. Ai aml opiniwnau y byd a'ch rhwystrodd? Am ba beth? Ni ddyscodd yr yscrythur yr hon ydoedd eich Rheol onid un ffordd i chwi, a honno oedd yr iawn ffordd, Pe dilynasech honno ie yn yr hyn oedd eglur a hawdd, ni buasech chwi

byth

byth yn pallu. Oni bydd ir cyfryw attebion a'r rhai 'n eich cwilyddio a'ch distewi? Oni wnaiff y rhai hyn, mae gan Duw y rhai ai gwna. Pan ydyw ef yn gofyn ir dyn, *Mat.* 22. 12. y cyfaill pa fôdd y daethoist i i mewn ymma, heb fôd gennit wisc priodas, hynny yw pa beth a wnei di yn fy Eglwys, ymmlhith Cristianogion wrth eu proffess, heb gennit galon a buchedd sanctaidd? pa atteb a wnaeth efe? Ow, mae 'r text yn dywedyd yntef a aeth yn fûd; nid oedd gantho ddim iw ddywedyd. Eglurdeb y matter, a Mawrhydi Duw a gae eneuau y mwyaf ei hyder o honoch yn hawdd y pryd hynny, er na chaiff dim a fedrom ni ei ddywedyd wrthych mor maes arnoch yr awron, ond chwi a wnewch eich mattter yn dda, er dihired fyddo. Myfi a wn yn barod, na wnaiff un rheswm ar a fedroch chwi ei roddi yr awron ddim lles i chwi yn y diwedd, pan fo 'n rhaid agoryd eich matter gar bron yr Arglwydd a'r holl fyd.

Nage, prin yr wyfi yn coelio fod eich cydwybodau eich hunain yn gwbl fodlon ich Rhesymmau. Canys os ydynt, mae yn debygol wrth hynny, nad ydych chwi cymmaint ac ar fedr edifarhau. Eithr os ydych chwi ar fedr edifarhau, mae yn debygol nad ydych yn rhoddi fawr hyder ar eich Rhesymmau, y rhai a ddygwch chwi yn ei erbyn.

Pa

Pa beth etto a ddywedwch chwi bechaduriaid annychweledic ? A oes yr un rheswm da gennych iw roddi paham na Throech, ac na Troech yn ebrwydd â'ch holl galonnau ? Yntau myned a wnewch chwi i uffern heb yn waetha i reswm ei hun ? Ystyriwch mewn pryd pa beth yr ydych chwi yn ei wneuthur; Canys hi a fydd ar fyrder yn rhy-hwyr i chwi i ystyried. A fedrwch chwi gael bai ar Dduw, neu ar ei weithredoedd, nai gyflogau ? Ydyw efe yn Feistr drwg ? Ydyw 'r Cythraul yr hwn yr ydych chwi yn ei wasanaethu yn well ? Neu 'r cnawd yn well ? Oes dim Niwaid mewn buchedd sanctaidd ? Ydyw buchedd fydol ac annuwiol yn well ? Ydych chwi yn tybied yn eich cydwybodau y byddei ddim niwaid i chwi ddychwelyd a byw buchedd sanctaidd? Pa niwaid a ddichon efe wneuthur i chwi ? Ai niwaid i chwi gael Yspryd Crist o'ch mewn ? A chael calon lân buredic ? Os yw 'n ddrwg bod yn Sanctaidd, paham y mae Duw yn dywedyd, *Byddwch sanctaidd, o herwydd sanctaidd ydwyf fi.* 1 Pet. 1. 15. *Lef.* 20. 7. Ai drwg yw bod yn debyg i Dduw ? Oni ddywedir wneuthur o Dduw ddyn ar ei ddelw ei hun ? Och, y Sancteiddrwydd hwn, yw ei ddelw ef: hon a gollod Adda, a hon a fynnei Grist trwy ei air ai yspryd ei hadferu i chwi, fel y mae yn gwneuthur a phawb oll ar a gatwo efe. Paham y bedyddiwyd chwi i'r

yspryd

Yſpryd glân, a pha ham yr ydych chwithau yn bedyddio eich plant ir Yſpryd glân megis eich Sancteiddydd, oni ſynnwch chwi mo'ch ſancteiddio ganddo ef, ond tybied mai niweidiol yw i chwi fod yn ſanctaidd? Mynegwch i mi am wir, megis gar bron yr Arglwydd, er bôd yn flîn gennych ſyw buchedd ſanctaidd, Onid gwell fyddei gennych farw y'nghyflwr y rhai ſy yn gwneuthur felly nag yng-hyflwr rhai eraill? Pettych chwi i farw heddyw, ond gwell oedd gennych farw y'nghyflwr dyn dychweledic, nag yng-hyflwr yr annychweledic? yng-hyflwr y dŷn ſanctaidd a nefol, nag yng-hyflwr y dyn cnawdol daiariol? Ac oni ddywedech chwi megis *Balaam Num.* 23. 10. Marw a wnelwyf o farwolaeth yr union, a bydded fy niwedd fel yr eiddo yntef. A pha ham na byddwch chwi yr awron o'r meddwl y byddoch y pryd hynny? Mae 'n rhaid i chwi ddyfod i hyn, naill ai cynt ai chwedi, naill ai i fôd yn ddychweledic, ai i ddymuno 'ch bôd pan yw hi yn rhy-hwyr.

Eithr pa beth yr ydych chwi yn ofni ei golli os Dychwelwch? Ai eich cyfeillion? Ni wnewch chwi ond eu newid hwynt: Duw a fydd yn gyfeill i chwi, a Chriſt a'r Yſpryd a fydd i chwi yn gyfeill, a phob Chriſtion a fydd i chwi yn gyfeill; Chwi a gewch un cyfeill a dalo i chwi fwy nâ'r holl gyfeillion yn y byd. Ni wnaethei y cyfeillion yr ydych chwi yn eu colli ond eich hudo i Uffern, eithr ni allaſent hwy moch